

REGISTER GEMEENTELIJKE MONUMENTEN

Objectgegevens

Provincie: Noord-Holland

Gemeente: Den Helder

Plaatselijke aanduiding: Spoorstraat 52 en 54, 1781 JH, Den Helder

Kadastrale aanduiding: gemeente Den Helder, sectie E, nummer 8953 en 7560

Bescherming: gemeentelijk monument

Oorspronkelijke functie: winkel, woonhuis

Huidige functie: winkel, woonhuis

Datering: 1949

Architect: J. J. van der Leek

Afbeelding 1: Luchtfoto, ligging Spoorstraat 52 en 54

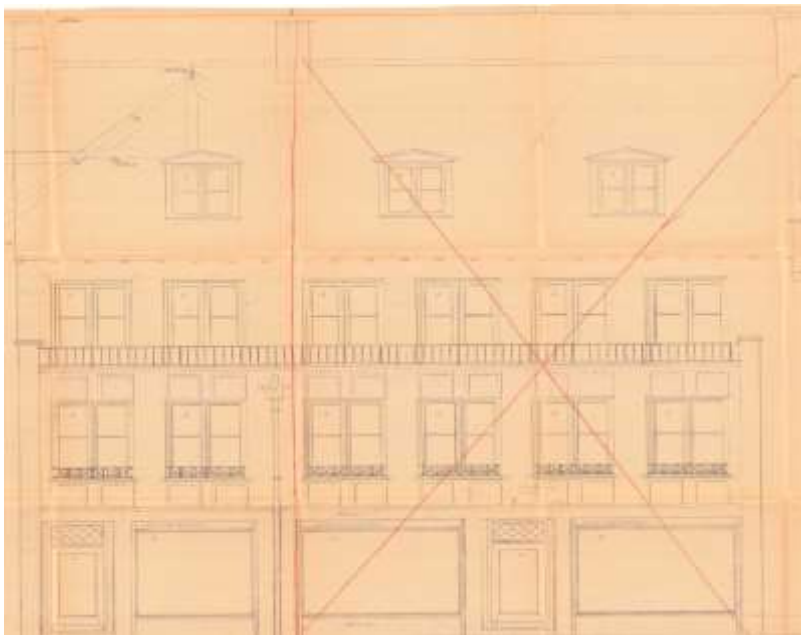
Afbeelding 2: Gevel aan de Spoorstraat (2021)

Geschiedenis

Dit woonhuis aan de Spoorstraat bevindt zich in wat we nu het centrum van Den Helder noemen. Oorspronkelijk was dit gebied niet het centrum van Den Helder, dat was Oud Den Helder. In dit gebied zijn tijdens de oorlog flinke beschadigingen ontstaan, vanwege de nabijheid van de Rijkswerf, die zeer gebombardeerd is. De panden aan de Spoorstraat 52-54 zijn onderdeel van één van de eerste acties die in dit gebied werden uitgevoerd om de stedelijke structuur te herstellen. Dit gebeurde in de jaren direct na de oorlog; er werd in 1949 gebouwd.

Het herstellen van dergelijke stedelijke structuren werd in heel Nederland op een traditionele wijze gedaan, zo ook in Den Helder. De gedachte was dat het historische beeld zo eigenlijk werd gerestaureerd. Hierbij maakte men dan zoveel mogelijk gebruik van traditioneel vooroorlogse materialen als baksteen en Oudhollandse dakpannen.

De vergunning voor de panden aan de Spoorstraat 52 en 54 werd in 1948 aangevraagd als een ensemble van drie geschakelde bouwblokken voor drie winkels en vier bovenwoningen, door architect J.J. van der Leek. Deze architect was verbonden aan de gemeente en was nauw betrokken bij de wederopbouw van het centrum.

Afbeelding 3: Oorspronkelijk ontwerp Spoorstraat 52 en 54 (1948)

Beschrijving

Langwerpig bouwblok op een hoek, met de lange gevel aan de Spoorstraat en de korte gevel aan de Breewaterstraat. Het pand ligt noordoost - zuidwest georiënteerd. Het in rode baksteen opgetrokken pand bezit drie bouwlagen en wordt afgedekt met een overstekend zadeldak, dat aan de beide zijgevels is voorzien van een forse tuitgevel met uitkragende schouderstukken. Aan de Spoorstraatzijde is over vrijwel de gehele lengte van het pand een circa 1 meter brede, bouwmassa aangebouwd. Deze aanbouw is gelegen buiten de hoofdplattegrond en reikt over twee verdiepingen. Ter hoogte van de derde verdieping vormt deze aanbouw een balkon voor de erachter gelegen woningen. De aanbouw is onderdeel van het oorspronkelijke ontwerp.

De voorgevel van Spoorstraat 52 toont een drietal winkelpuien op de begane grond; alle bezitten een accent aan de bovenzijde door een brede betonlijst, waaronder een loodslabje met sierpatroon zichtbaar is. In de rechter pui bevindt zich een dubbele entree deur. De puien, alle samengesteld uit forse houten stijlen, bestaan uit grote vensters met aan de bovenzijde een rij van kleinere vensters. Tussen deze kleinere vensters is een opdikking van het hout. In het dak van de Spoorstraat 52 bevinden zich twee identieke dakkappellen.

Afbeelding 4: Siermetselwerk en loodslabje met sierpatroon (2021)

Belangrijk accent aan deze gevel is het siermetselwerk boven de vensters van begane grond en verdieping, dat bestaat uit vierkant gemetselde blokvormen met twee staande stenen in het midden. Daarboven een eenvoudige balustrade voor het balkon.

Afbeelding 5: Gevelsteen (2021)

Afbeelding 6: Detail, brievenbus (2021)

De zijgevel is evenwichtig opgebouwd. In de top van de met een betonlijst afgedekte tuitgevel, is een smeedijzeren sieranker zichtbaar; tevens is er een klein rond sieranker links aan de zijgevel, tussen begane grond en verdieping. In het midden onder de top zit een hijsbal en dubbele openslaande verhuisramen.

Afbeelding 7: Zijgevel (2021)

Afbeelding 8: Detail entreepartij (2021)

Afbeelding 9: Luchtfoto, indeling zij- en voorgevel

In de rechterzijgevel, geheel rechts op de begane grond bevindt zich de entreepartij, die bestaat uit een forse en hoge betonnen omlijsting met daarin de entreedeur met vierkant venster die is voorzien van glas met een rasterpatroon daarin. Boven de deur een hoog venster voorzien van een roedenindeling. De entree leidt via een trap en trappenhuis naar de woning(en) boven de winkels. Boven de entreepartij is een solitair, afwijkend vormgegeven

venster in traditionele vormgeving: een smal en hoog venster met in- en uitgezwenkte omlijsting, dat aan de boven- en onderzijde een accent heeft door middel van sluitstenen. Links van de entree zit een pui met dezelfde detaillering als die aan de voorgevel.

De gevel van Spoorstraat 54 bevatte in het oorspronkelijke plan van de architect eenzelfde brede en smalle winkelpui als te zien zijn bij Spoorstraat 52. Deze is in 1996 gewijzigd naar de huidige moderne winkelpui. Ook de indeling van de vensters op de eerste verdieping is gewijzigd bij Spoorstraat 54. In het dak zit een dakkapel, die iets afwijkt van de daarnaast gelegen dakkapellen.

Het interieur is uitgesloten van de bescherming.

Redengevende omschrijving

Bij de waardering zijn de criteria gebruikt zoals beschreven in de standaard voor het waarderen van bouwkunst van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Cultuurhistorische waarden

Spoorstraat 52-54 is van algemeen cultuurhistorisch belang als voorbeeld van wederopbouwarchitectuur in een zwaar gebombardeerd vooroorlogs stadsdeel.

Situationele waarden

Het pand heeft een stedenbouwkundige waarde als markant hoekpand met twee gevels (één aan de Spoorstraat als winkel/woonhuis en één aan de Breewaterstraat als winkelentree/woonenetree).

Architectuurhistorische waarden

Het pand bezit een architectuurhistorische waarde als voorbeeld van het vroege naoorlogse bouwen volgens de traditie, met gebruikmaking van tuitgevels, baksteen, zadeldaken, Oudhollandse dakpannen en in dit geval een fraai venster aan de zijgevel. De betonnen omlijstingen van deur en vensters zijn een kenmerkende toevoeging uit de bouwtijd (1949).

Gaafheid/herkenbaarheid

De panden zijn nog heel herkenbaar als nieuwe aanheling van de oorspronkelijke stedenbouwkundige structuur na het oorlogsgeweld.

Zeldzaamheid

De architectonische kwaliteit van deze stedenbouwkundige invulling is zeldzaam hoog en uniek voor Den Helder.

Bronnen

- Van Breugel, A. "De Wederopbouw van Den Helder, 1945-1970." (2012).

Auteurs

Anita van Breugel (2011), aanvullingen door Inge Kalle-den Oudsten (2021)